

Statsforvalteren i Innlandet
Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

Saksbehandler, innvalgstelefon
Marie-Louise Olsen, 61 26 60 76

Uttalelse fra Statsforvalteren i Innlandet - Høring av forvaltningsplan for Rondane NP og Dovre NP inkl. tilliggende verneområder - Arkivsak 2020/12316

Statsforvalteren i Innlandet viser til høringen av reviderte forvaltningsplaner for 14 verneområder som forvaltes av Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, deres saksnummer 2020/12316. Vi ser at det er lagt ned et stort og grundig arbeid med planforslagene.

Generelle innspill:

Forvaltningsplaner

Forvaltningsplaner er blant annet et sentralt verktøy for den praktiske oppfølgingen av tiltaksplanen for villrein innenfor verneområdene. Planene skal generelt bidra til en enhetlig og forutsigbar forvaltningspraksis gjennom tydelige retningslinjer for saksbehandling og vurdering av tiltak. Det er i denne sammenheng viktig at forvaltningsplanene til enhver tid er i samsvar med gjeldende regelverk og oppdatert kunnskapsgrunnlag.

Tiltaksplanen

Statsforvalteren mener det bør legges til rette for en tilstrekkelig fleksibel forvaltning av planene i relasjon til oppfølgingen av tiltaksplanen, ny kunnskap om villreins arealbruk eller endringer i belastningen på villreins leveområder kan tilsi behov for justeringer før tidspunktet for ordinær planrevisjon. Det bør derfor være adgang til å foreta nødvendige endringer og presiseringer også mellom de ordinære revisjonene. Dersom utviklingen tilsier det, bør det videre kunne vurderes om revisjon av forvaltningsplanen skal gjennomføres tidligere enn det som følger av et ordinært tiårsintervall.

Organisert ferdsel

Statsforvalteren vurderer det som positivt at de reviderte forvaltningsplaner i større grad ivaretar hensynet til villrein og følger opp føringene i tiltaksplanen. Dette gjelder blant annet forslag knyttet til redusert tilrettelegging og mer restriktiv praksis for organisert ferdsel. I høringsdokumentet legges opp til at det generelt innføres søknadsplikt for all organisert virksomhet, dette støtter

Statsforvalteren opp om. Statsforvalteren anser det som viktig at en i størst mulig grad unngår aktiviteter i verneområder som kan virke forstyrrende på dyrelivet eller føre til skader på plante- og dyreliv. I saker hvor naturmangfoldet er berørt, er det ikke tilstrekkelig å vurdere skadevirkningene isolert og kun ut fra et nåtidsperspektiv. Den samlede belastning på økosystemet som helhet i nåtid og fremtid må tillegges vekt, blant annet for å forhindre en gradvis forvitring av leveområder, hvor tiltakene finner sted «bit for bit», med risiko for at den samlede belastning blir så stor, at det kan få nevneverdige konsekvenser for arter og naturtypers bevaringsstatus. På denne bakgrunn er det viktig at forvaltningsmyndigheten også i den fremtidige forvaltningen av verneområdene følger med på belastningen som følger av unntakene i verneforskriftene for tradisjonell turvirksomhet til fots i regi av turistforeninger og ideelle organisasjoner. Forvaltningsmyndigheten bør løpende gjøre vurderinger av virkningene av denne typen aktivitet, selv om den ikke er underlagt søknadsplikt. Det er viktig at også denne ferdselen inngår i vurderingen av den samlede belastningen på naturmangfoldet, slik at forvaltningen kan fange opp eventuelle negative utviklingstrekk og iverksette nødvendige tiltak ved behov. Statsforvalteren foreslår en revisjon av aktuelle forskrifter knyttet til dette temaet.

Stier og løyper

Når det gjelder etablering og merking av stier og skiløyper, bør det etter Statsforvalterens vurdering være en svært høy terskel for å etablere nye ferdselstraseer innenfor villreinens leveområde samt de områder der spesielt våtmarksfugl og rovfugl er representert. Eventuelle nye traseer bør vurderes ut fra en helhetlig vurdering av dyrelivets arealbruk og funksjonsområder. Det bør særlig legges vekt på om traseen berører eller kan påvirke viktige trekkområder, beiteområder eller kalvingsområder for villrein. Nye traseer bør som hovedregel bare vurderes der de har en direkte kanalisierende effekt og samlet sett kan bidra til å redusere ferdselsbelastningen i mer sårbare områder i verneområdene.

Motorisert ferdsel i utmark

For motorisert ferdsel i utmark legger Statsforvalteren til grunn at eventuell nyttekjøring må begrenses til det som er nødvendig for å ivareta et konkret behov. Omfanget av motorisert ferdsel bør holdes på et absolutt minimum av hensyn til verneverdier og verneformål.

I tiltaksplan for Rondane villreinområde er motorferdsel i utmark tatt opp en del av tiltakspakke 2, hvor målet er å redusere negativ påvirkning på villrein fra motorferdsel og annen ferdsel.

Statsforvalteren viser til tiltak 17 som legger opp til innstramminger i motorferdsel i villreinområde og lister opp noen relevante temaer som bør vurderes før tillatelse gis:

«[D]et totale omfanget av motorferdsel må nedjusteres, kanaliseres og [...] sårbare områder må skjermes. [...]

Forvaltningsmyndigheter som vurderer søknader om motorferdsel, bør innenfor gjeldende regelverk blant annet vektlegge følgende:

- Utgangspunktet for vurderingen er en avveining av nytteverdien av motorferdselen holdt opp mot ulemper- og skadevirkninger*
- Antall turer som innvilges vurderes kritisk ut fra en vurdering av behov og hva som anses nødvendig*
- Motorferdsel kanaliseres utenom områder og tidsperioder som er viktige for villrein*
- Motorisert ferdsel i utmark på snødekt mark opphører senest 10. april eller første virkedag etter påske om den faller senere.*
- Økt samordning ved utforming av tillatelser og rapportering, se tiltaket om økt kunnskap og bedre samordning av motorferdsel i utmark».*

Vernekategorier

Verneområder opprettet som naturreservat skiller seg blant annet fra verneområder med nasjonalparkstatus ved at friluftsliv ikke inngår i verneformålet. Vi merker oss at dette også er poengtert i høringsdokumentet, og legger til grunn at dette prinsippet følges opp i den videre forvaltningspraksisen.

Statsforvalteren vil samtidig vise til at villreinhensynet kan være relevant også i verneområder der villrein ikke uttrykkelig inngår i verneformålet. I behandlingen av konkrete saker bør det derfor vurderes om tiltaket kan påvirke villrein eller villreinens funksjonsområder. Naturmangfoldlovens prinsipper i §§ 8–12 vil være sentrale i slike vurderinger. Det vises i denne sammenheng også til rundskriv M-106 om forvaltning av verneforskrifter, hvor det framgår at det kan legges vekt på naturvern hensyn som ikke nødvendigvis framgår direkte av verneformålet.

Viltressursloven

Forvaltningsplanen må videre oppdateres med henvisning til viltressursloven, som trådte i kraft 1. juli 2026. Ettersom høringen ble gjennomført før lovendringen, er det forståelig at gjeldende planforslag viser til viltloven, men dette bør korrigeres før planen fastsettes.

Områdespesifikke merknader:

Av de 14 verneområdene som inngår i høringen har vi konkrete innspill til henholdsvis Rondane NP, Dovre NP, Grimsdalen LVO, Frydalen LVO og Hemmeldalen NR og Flakkstjønna NR.

Dovre nasjonalpark - VV00002230

Vedr. sykling:

Det foreslås i forvaltningsplanen å ta ut sone for organisert ferdsel, herunder sykling, vest i Dovre nasjonalpark. Statsforvalteren støtter dette, jamfør tiltak 34 i tiltaksplan for Rondane villreinområde.

Vedr. hest:

Under forvaltningsmyndighetens retningslinjer står det under punkt om *Ferdsel - sykling, organisert kjøring med hundespenn og organisert bruk av hest*:

«Organisert bruk av hest: Etter søknad kan det tillates organiserte rideturer i Dovre nasjonalpark:

[...]

- langs Kongevegen (Pilegrimsleden)».

Statsforvalteren mener at det for punktet om Kongevegen bør legges til «fra 18. juni», jamfør tiltak 33 i tiltaksplanen for Rondane villreinområde.

Rondane nasjonalpark - VV00001873

Det støttes at de nevnte stiene og løypene tas ut. Av hensyn til villreinens trekk vurderes det som uheldig å ligge til rette for en parallell sti langs Grimsdalsvegen. Nyetablering av stier er som hovedregel ikke å anse som forenlig med hensynet til å ivareta og sikre villreinens leveområder og trekkmuligheter, verken i nåtid eller i framtiden. Unntak bør kun gjøres der det er klart overveiende sannsynlig at tiltaket vil ha en positiv kanaliserende effekt, dette prinsippet gjelder også for randsonen i nasjonalparken.

Grimsdalen landskapsvernområde - VV00002233

I tiltaksplanen for villrein er Grimsdalen LVO herunder Grimsdalsvegen og Haverdalen utpekt som et fokusområde for å bedre villreinens trekkmuligheter. Det må med dette som bakteppe tas sikte på en innskjerping av bruken knyttet til menneskelig aktivitet. Det er derfor avgjørende at forvaltningsplanen er forenelig med intensjonene i tiltaksplanen.

I høringsdokumentet legges det opp til å kartfeste tre fjellcampplasser. Det legges i tiltaksplanen opp til at dette temaet skal vurderes nærmere i prosessen med oppfølging av tiltaksplanen.

I tiltaksplan for Rondane villreinområde er ett av tiltakene (tiltak 39) at skiløypa fra Eftansåe mot Vegaskillet prepareres først en uke før påske. Statsforvalteren mener tiltaksplanen må forstås slik at etablerte dispensasjonspraksis med å tillate kjøring med rull for å sikre bedre såle for skiløypa (nummer 49 og 50 i forvaltningsplanen) ikke er i tråd med tiltaket. Statsforvalteren viser til utdrag fra tillatelse gitt for 2025-2028:

«• Etter første gangs stikking og frem til fredagen en drøy uke før palmesøndag er det kun tillatt å kjøre gjennom løypa etter stort snøfall og uvær for ettersyn og supplering av stikkingen, samt innsamling av stikkene ved endt sesong. I disse tilfellene er det også tillatt å bruke en rull bak skuteren for på den måten å sikre nødvendig såle for preparering med spor i påsken.

- Det er ikke tillatt å kjøre egne turer med rull utenom vilkåret i kulepunktet over.*
- Løypa kan prepareres med spor fra fredagen en drøy uke før palmesøndag og frem til og med 2.påskedag».*

Grimsdalen LVO er også et verdifullt kulturlandskap med en rekke delområder som er avhengige av aktiv skjøtsel. De siste årene har steppeelementet fått økt oppmerksomhet, og en rekke sjeldne funn, særlig av steppelav, har bidratt til å styrke kunnskapsgrunnlaget betydelig, blant annet i Grimsdalen. Nyere undersøkelser viser at det fortsatt er et stort potensial for å påvise nye steppelokaliteter og forekomster av sjeldne steppelav. Biofokus trekker særlig frem Grimsdalen og Bøverdalen, men også Vang i Valdres, som områder med stort potensial for nye steppelokaliteter (Biofokus rapport 2026-013). Flere av de allerede kartlagte lokalitetene som er særlig viktige for steppelavene og steppeelementet, er imidlertid truet av gjengroing. Det er derfor avgjørende å prioritere videre kartlegging og kunnskapsinnhenting, slik at forvaltningen kan målrettes bedre mot dette elementet. Norge har et internasjonalt ansvar for å ivareta steppelavene, og et styrket kunnskapsgrunnlag vil være sentralt for å sikre at nødvendige skjøtselstiltak prioriteres og gjennomføres på de riktige stedene.

Frydalen landskapsvernområde - VV00002229

På samme måte som for Rondane nasjonalpark må det i Frydalen landskapsvernområde tas hensyn til en forventet forestående endring av verneforskriften.

Hemmaldalen naturreservat - VV00002440

Det legges i høringsdokumentet opp til en utvidelse av eksisterende skiløypenett. Det forutsettes at dette tiltaket er nøye vurdert opp mot verneverdier, verneformål samt bruksområdet til villrein og annet sårbart dyreliv. Det bør generelt være en snever dispensasjonspraksis i naturreservater knyttet til å utvide rammen for friluftstiltak/friluftstilrettelegging.

Det vises i høringsdokumentet til at det er et betydelig antall bygninger i naturreservatet og at disse har relativ høy bruksfrekvens. Det framgår også at det er utstedt relativt mange dispensasjoner til motorisert ferdsel til hytter og setre i reservatet. Det er imidlertid ikke slik at høy bruksfrekvens skal være retningsgivende for hvor mange turer en kan få til hytte eller seter, heller ikke selv om man eventuelt leier ut rom, hytte eller seter. Et naturreservat er den strengeste verneformen med

hjemmel i naturmangfoldloven. Denne verneformen brukes for å sikre urørt eller tilnærmet urørt natur eller spesielle naturtyper som det er knyttet internasjonale, nasjonale eller regionale verneverdier til. Det er generelt et mål at motorferdsel skal holdes på et minimum i utmark og særlig i verneområdene. Det legges blant annet til grunn at eventuell utleievirksomhet i Hemmeldalen naturreservat ikke bør utvide rammen for hva som kan tillates av motorferdsel herunder med tanke på det samlede belastningen.

Flakkstjønn naturreservat - VV00000794

I høringsdokumentet legges det opp til en utvidelse av det eksisterende skiløypenettet. Det forutsettes at en slik utvidelse er grundig vurdert opp mot verneverdiene, verneformålet og hensynet til villreinens leveområder og annet sårbart dyreliv. Generelt bør det føres en restriktiv dispensasjonspraksis i naturreservater, særlig når det gjelder tiltak som innebærer en utvidelse av rammene for friluftstiltak/friluftstilrettelegging.

Statsforvalteren ber om at innspillene ovenfor vurderes nærmere i det videre arbeidet med forvaltningsplanene.

Med hilsen

Therese Ruud (e.f.)
underdirektør

Marie-Louise Olsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent